

Blesková anketa HK ČR k dopadům koronaviru na podnikání Vyhodnocení 16. března 2020

O anketě

Hospodářská komora ČR (dále jen „HK ČR“) vedla **od soboty 14. 3. 2020 od 19:00 hodin do pondělí 16. 3. 2020 do 12:00** hodin bleskovou anketu mezi svými členy s názvem „**Koronavirus: dopady na podnikání**“.

Cílem ankety bylo zjistit konkrétní problémy podnikatelů v souvislosti s opatřeními vlády proti šíření koronaviru a zmapovat rozsah těchto obtíží. Výsledky ankety byly a budou použity pro formování dalšího postupu HK ČR, zejména při komunikaci se státními orgány s cílem ulehčit podnikatelům v současné tíživé situaci.

Celkem na anketu odpovědělo **1323 respondentů** – členů HK ČR, zástupců všech hlavních odvětví ze všech krajů České republiky. Na anketu odpovídaly mikro, malé, střední, ale i velké podniky.

Odpovědi byly ve 4 velikostních (dle počtu zaměstnanců) kategoriích váženy tak, aby odpovídaly složení členské základny Hospodářské komory ČR. Respondentem je v textu níže míněn člen Hospodářské komory ČR, resp. člen výběrového souboru.

Hlavní důvody komplikací

Pro nalezení efektivního způsobu pomoci podnikatelům bylo třeba zjistit, jaký je hlavní důvod současného stavu. Firmám proto byla položena otázka „Co nejvíce způsobuje v současnosti komplikace Vaší firmě v souvislosti s koronavirem? (max 3 odpovědi)“

Největší komplikace v současnosti členům HK ČR způsobuje omezení odbytu, pro 60 % respondentů je tedy hlavním problémem nižší či žádná poptávka. Týká se to především menších firem a firem působících v cestovním ruchu. S odstupem jako druhá nejintenzivněji vnímaná překážka skončil strach zaměstnanců (označilo ho 28 % respondentů) těsně následovaná nedostatkem respirátorů, roušek a sanitárních pomůcek (24 %). Samotná karanténa vlastních zaměstnanců je překážkou spíše pro velké firmy, které mají častěji zaměstnance ze zahraničí a mají také častější kontakt s cizinou.

Co způsobuje v současnosti největší komplikace Vaší firmě v souvislosti s koronavirem? (maximálně tři odpovědi)	
Nižší či žádná poptávka (omezení odbytu)	60%
Strach zaměstnanců	28%
Nedostatek respirátorů, roušek a sanitárních pomůcek	24%
Omezení otevírací doby	22%
Zavření škol, a proto i zaměstnanci na dovolené/ošetřovném/home office	22%
Uzavření hranic	21%
Váznoucí dodávky surovin, služeb a dalších nezbytných vstupů	18%
Odběratelé zpožďují platby	17%
Karanténa vlastních zaměstnanců	12%
<i>Zdroj: Hospodářská komora ČR, březen 2020, 1323 respondentů</i>	

Na základě četné zpětné vazby ze strany podnikatelů jsme do šetření zařadili i otázku na **konkrétní dopady aktuálního nedostatku respirátorů, roušek a sanitárních pomůcek**. I v tomto případě hraje zásadní roli strach zaměstnanců – jako problém ho uvedla polovina (51 %) respondentů. Především se to týká firem ve zpracovatelském průmyslu a v maloobchodě.

Jen pro třetinu (34 %) členských firem není nedostatek sanitárních pomůcek problémem, naopak dvěma pětinám členů (39 %) tento stav znemožňuje běžný výkon práce a ohrožuje je přímo na zdraví. Posledně jmenovaným trpí především firmy ve stavebnictví a souvisejících oborech. V otevřené odpovědi si celá řada firem stěžovala, že absence respirátorů či roušek působí negativně i na zákazníky a další odběratele a snižuje ochotu třetích osob ke spolupráci. Pro firmy, které musí mít zavřeno, nicméně v tuto chvíli tento problém zásadní není, i když normálně by jim také často znemožňoval výkon práce (např. restaurační služby).

Aktuální nedostatek respirátorů, roušek a sanitárních pomůcek (maximálně tři odpovědi)	
Zvyšuje nervozitu zaměstnanců kvůli možné nákaze na pracovišti i mimo něj	51%
Ohrožuje osobně mé zdraví nebo zdraví mých zaměstnanců, protože je potřebujeme k běžnému výkonu práce, resp. živnosti (např. svářeči, lakýrníci, pokladní atd.)	39%
Se nedotkne mého podnikání	34%
Pro mě znamená především hrozbu pokut	7%
Působí na moji firmu jinak	5%
Pomůže mému podnikání (znamená to růst poptávky po mých výrobcích či službách)	2%
<i>Zdroj: Hospodářská komora ČR, březen 2020, 1323 respondentů</i>	

Vývoj tržeb

V souvislosti s rozšířením koronaviru a exportní orientací České republiky jsme se dotázali rovněž na otázku, zda epidemie ovlivňuje spíše domácí, anebo zahraniční podnikatelské aktivity. Celkem 82 % členských firem pociťují problémy s tuzemským podnikáním. To se mění spolu s velikostí firmy, mezi podniky s více než 250 zaměstnanci hlásí problémy se zahraničními aktivitami 43 % respondentů. Největší počet firem s problémy se zahraničními podnikatelskými aktivitami je ve zpracovatelském průmyslu (52 %).

O rozsahu škod vypovídají odpovědi na otázku „Prosím, odhadněte pokles tržeb, které v souvislosti s koronavirem očekáváte (od počátku roku do konce nouzového stavu v ČR, tedy do poloviny dubna 2020, a to v porovnání s vývojem, jaký by nastal bez koronaviru) (jedna odpověď)“

Největší část členů odpověděla, že očekává pokles tržeb o 20 až 40 % oproti tomu, co by utržili bez dopadů koronaviru. Celkem 46 % firem očekává, že jejich tržby poklesnou o více než 40 %, přičemž mezi mikro firmami tak vysoký propad čeká dokonce 56 % respondentů.

Odhad poklesu tržeb, který v souvislosti s koronavirem firmy očekávají		
Tržby neklesnou		4%
Menší než 20%		22%
21-40%		28%
41-60%		17%
61-80%		11%
81-100%		18%
<i>Zdroj: Hospodářská komora ČR, březen 2020, 1323 odpovědí</i>		

Dopady na dodavatelské řetězce

Jak se ale projeví tato skutečnost na dodavatelsko-odběratelských vztazích? Firmám byla položena otázka „Co nejvíce odpovídá postupu vůči Vaším dodavatelům v příštích dnech? (jedna odpověď)“

Polovina firem z řad HK ČR se bude i nadále snažit platit svým dodavatelům včas (49 %). Problém se zpožděním plateb se vůbec netýká 11 % respondentů. Na druhou stranu celkem **18 % respondentů uvedlo, že bude nuceno zpozdit platby všem dodavatelům** – jedná se především o firmy provozující restaurační služby. To bude mít negativní efekt na celou řadu dalších firem zapojených do dodavatelsko-odběratelských řetězců. Celkový přístup k dodavatelům se nicméně nijak významněji neliší v závislosti na velikosti firmy.

Co nejvíce odpovídá postupu vůči Vaším dodavatelům v příštích dnech?	
Budu se snažit i nadále platit všem včas	49%
Budu nucen/a zpozdít platby všem dodavatelům	18%
Budu usilovat o úpravu splatnosti faktur, resp. o změnu splátkového kalendáře	10%
Budu platit jen zásadním dodavatelům (partnerům), ostatním platby zpozdím	10%
Budu platit jen těm malým, velkým dodavatelům platby zpozdím	2%
Netýká se mě	11%
<i>Zdroj: Hospodářská komora ČR, březen 2020, 1323 respondentů</i>	

Preferovaná pomoc

HK ČR představila ještě před vyhlášením stavu nouze sadu opatření prosazovaných v souvislosti s hrozbou konoraviru. Zpětná vazba z členské základny je ale po další kroky zcela nezbytná, proto jsme se dotázali: „Jakou pomoc byste v současnosti nejvíce uvítal/a? (max 3 odpovědi)“

Mezi opatřeními jednoznačně vynikla dvě, a to (1.) odklad některých plateb a povinností včetně odpuštění úroků a pokut a (2.) kompenzace za výplatu náhrad zaměstnancům. Zatímco zmíněný odklad nejvíce pomůže malým podnikatelům, kompenzace zase spíše těm velkým. Aktivace tzv. kurzarbeitu, tedy situace, kdy se zaměstnancům zkrátí pracovní doba a ušlý příjem jim doplatí stát, pomůže všem zaměstnavatelům bez ohledu na jejich velikost. Bezúročné či laciné půjčky zase nejvíce potřebují firmy v cestovním ruchu, které současným stavem trpí nejvíce.

V rámci otevřené odpovědi podnikatelé často zmiňovali uvolnění nábory zaměstnanců z Ukrajiny a dalších zatím tolik neohrožených zemí a usnadnění nábory zaměstnanců obecně, dodávky ochranných pomůcek, uklidňování situace místo rozšiřování poplašných zpráv, kompenzaci ušlého zisku nebo odložení EET.

Jakou pomoc byste v současnosti nejvíce uvítal/a? (maximálně tři odpovědi)	
Odklad některých plateb a povinností (daně z příjmů, DPH, sociální a zdravotní pojištění, podání daňového přiznání) včetně odpuštění úroků a pokut	56%
Kompenzaci za výplatu náhrad při karanténě zaměstnanců a dalších souvisejících překážkách v práci	52%
Kurzarbeit (zaměstnancům se zkrátí pracovní doba a ušlý příjem jim doplatí stát)	31%
Podporu čerpání laciných či bezúročných půjček	29%
Snížení sazby DPH na předmět Vašeho podnikání	22%
Jinou pomoc	14%
Velkorysejší splátkový kalendář závazků vůči bankám a dodavatelům	13%
Dotaci úroků z opožděných splátek úvěrů bankám	6%
Dotaci úroků z opožděných plateb dodavatelům energií a dalších vstupů od síťových dodavatelů	4%
<i>Zdroj: Hospodářská komora ČR, březen 2020, 1323 respondentů</i>	

Podnikatelé ale v současnosti potřebují nejen finanční pomoc. Je pro ně důležité se v situaci i zorientovat. I proto jsme se dotázali, zda ti, kdo se obrátili na příslušné **informační kanály resortů**, našli ty informace, které potřebovali. Sjednocení informačních kanálů byl přitom jedním z požadavků HK ČR na vládu v souvislosti s hrozbou koronaviru. Většina respondentů (70 %) se ale na ministerstva dosud neobrátila. Z těch, kteří nějaké dotazy měli, jich byla více než polovina (53 %) spokojena.